

БЖЛГАРСКИ ТУРИСТ

ОРГАН НА БЖЛГАРСКОТО
ТУРИСТСКО ДРУЖЕСТВО

Год. XIII Бр. 3.

Редактор: С. Д. ЕКРИНСКИ.

Съдържание:

	Стр.
1. Кр. п. Антонов. — София — Беласица и обратно.	35
2. Н. С. Додов — Туристски дружества в Дупница	40
3. Излет на Пловдивския клон „Калоянов връх“ до ма- настиря „Св. Врач“ над с. Куклен	44
4. Вести.	44

Открива се подписка за XIII. година на списанието

БЪЛГАРСКИ ТУРИСТ

орган на туристското дружество в България. Илюстрирано
литературно списание за туризм и природоописание.

Редактор: С. Д. Скрински.

От 1. юлий 1921 год. списанието започва XIII. година.
Ще излиза редовно всеки месец (само 10 месеца) и ще за-
стъпва следните отдели:

1. *Художествен отдел*: описания на родна природа, пъте-
шествия, излети, народна култура, нрави, обичаи, изкуство и пр.
2. *Стихотворения* с подобни мотиви и *изгледи* на кра-
сиви местности.
3. *Организационни статии и мнения* за популяризиране
задачите на туризма.
4. *Хумористичен отдел* на случки и анекдоти при пътуване.
5. *Мнения и постъпки за задружна работа с други*
спортни организации.
6. *Дружествен живот*. Дейност на Централното Настоя-
телство и клоновете.
7. *Туристска хроника.*
8. *Вести за туризма из чужбина.*
9. *Отзиви и трибуна* за спорт и успехи на туристското
дружество.

10. *Книжнина, поща и др.*

Абонамент на Б. Т. годишно за членове — 20 лв., за не-
членове — 25 лв., в чужбина — 8 фр., отделна книжка — 3 лв.

Записването става чрез клоновите настоятелства, теле-
графо пощенските станции и направо в редакцията — ул. „Ден-
кооглу“ № 11, София. На спомощствателите се прави 10%
отстъпка.

От редакцията.

Български Турист

Le Touriste Bulgare.—Der Bulgarische Tourist.

орган на Българското Туристско Дружество.

Литературно списание за туризм и природоописание.

Редактор : С. Д. Скрински.

Излиза редовно месечно (само 10 месеца). Абонамент годишно : за членове — 20 лв., за нечленове — 25 лв., за чужбина — 8 фр., отделен брой 3 лв. Всичко, що се отнася до сп., се изпраща : София, до редакц. ул. Денкоглу 11.

Год. XIII.

София, септемврий 1921 г.

Бр. 3.

Кр. п. Антонов.

София—Беласица и обратно.

Група софийски гимназисти заедно с 14 свои преподаватели, преплнени с туристки чувства, копнеючи за наслада от хубавия петрички край и историчната Беласица, на 28. май т. г. рано чакаха с нетърпение на Софийската гара потеглюването на влака.

Маршрута беше: София—Радомир, по железопътната линия и Радомир—Дупница—Горна-Джумая—Петрич — по дековилната. Прицелната точка бе Беласица; исторична от старо и най-ново време.

Едно мощно ура процепи въздуха при потеглюването на влака, носящ групата младежи и възрастни туристи, пълни с жизнерадост. Току в началото на пътя погледите се раздвояват — на лево е делничната Витоша, покрита с бели преспи по върховете, която туристите с домашно чувство на своя близка познайница изглеждат откъм запад, — на десно е поетична Люлин, в която растят най-шарени цветя.

През Горна-Баня минаваме Владайското дефиле, исторично вече поради развилите се тук септемврийски събития, и навлизаме в долината на Струма. Гъсти облаци, възгледен дим по-далеко показва разположението на мина Перник, 692 метра под морското равнище.

Перник! какво славно име и колко малко го ценим! Та кой и какво знае за него. Дори и в учебниците съвсем крадешком се споменува за Кракра Пернишки. В началото на Х. век този храбрец юначко е защищавал пернишката крепост от войските на Вали Българоубиец и го принудил

да се отчае и се върне без да успее да земе крепостта. Сега Перник е сърдцето на България, което пуца кръв и енергия, за да храни целия организъм на страната. Без Перник България в 24 ч. ще спре да диша. Тя ще заприлича на един труп в летария, който ще има само признаци на живот. Я си представете България без Перник в чужди ръце! — ще спрат железници, ще се затворят фабриките, работилниците, без отопление, без машини, без живот. Не току тѣй чудно ако е метнато върху Перник. Та ние с Перник, макар и затворени от всекъде, сѣ пак можем да имаме комплектен обществен живот. И при все това ние не познаваме това место. Редко в маршрутите на устройваните екскурзии ще срещнете и Перник. В мина Перник има около 100 постройки; работят дневно 4500 работници, които изкарват 2300 тона въглища дневно. Пернишката мина е една доста модерно експлоатирана мина. Перник в бъдеще ще бѣде чисто минен град, където вниманието и грижите на държавата ще бѣдат най-големи.

Сѣ при висок дух от богатствата на България минаваме през гара Батановци. Тук е големата циментова фабрика „Гравитоид“, построена през 1913 година. Годишното производство е 20000 тона. Тя е най-големата в България.

В Радомир напускаме кюстендилския влак и заемаме 2 каруци в влакчето на деоквилката, което ще ни заведе в самия Петрич. Весело се пътува с това влакче. Пътят широк 60 сантиметра, вагончетата се люшкат като пияни, пътникът е под гнета на неустойчивото равновесие, ежеминутно през пролуките на покрива главите се обсипват с разгорени въгленчета, куп одумки и мжмрения по адрес на влакчето, а при все това то, влакчето, горделиво от историческата си роля, що изигра през войната, сигурно и с равномерна бързина пѣпли напред, без да се смуцава от нашия гнев и от ироничните погледи на величавите снежни рилски върхове, що от лево с олимпийско спокойствие те му отправят.

Движим се из дупнишката долина. Тесният железен път минава през средата на Дупница, като извира змиеобразно по брега на дупнишката река Джерман. Около 13 км. източно от Дупница се чертае селището на Сапаревеките горещи минерални бани, най-горещи в България, дори и на целия Балкански полуостров, температурата на които достига 86° С.

Продължаваме пътя си към Горна-Джумая, без да се отделяме от Струма. Реката е вече голема; тя тихо тече и буди смесени чувства, защото скоро трябва да я оставим, тѣй като пределите на България са пред нас. По нея ние само поздрав можем да пратим на Бело-море. Високи тополи по целото поречие правят гледката ненаситна. Колкото по на юг отиваме, климатът е по-топъл, растителността по-буйна и по-особна.

Премаваме Кресненското дефиле, дълго около 25 км. по течението на Струма. По урвестите каменисти сипеи е отбелезано трудолюбието, търпението и упорития труд на българина. С подзидане в стръмнините е задържана почва, върху която са засадени цели редове лозя. На места те са доста гъсто и свидетелствуват за една култура за уважение. Дори и пещерите из скалите са преобърнати на изби. Този непристъпен кът в недалечно минало е бил царството на легендарния Сандански.

В полунощ сме в Петрич. Грижливи хора ни посрещнаха и ни настаняха да пренощуваме. Град Петрич е разположен в северните поли на Беласица; на север от него е Огражден планина. Помежду двете планини е Петричкото поле, проточено от запад към изток, посред което протича река Струмица, за да се влее малко под Петрич в Струма.

Преди войната Петрич е имал около 10000 жители; сега, заедно с бежанците от различни краища на Македония, той брои около 7000 жители. Окръжен град. Сградите са стари и без план; улиците тесни, криви, калдржмени, из които тече изобилно вода. Поради пжстротата на населението града си няма своя физиономия; гражданите още немаат яки връзки помежду си. Едно изобилно плодородие вирее в запазеното от ветрове Петричко поле. Тук расте при най-благоприятни климатични условия ориза, изобилно напояван от водите на Струмица; виреят отлично: мак с главички, колкото дюли, от които добиват афион и семе за добиване афионово масло, смокини, тютюн, сусам, бадеми, памук, нарове, жито, череши, орехи, черници, кестени, лозя, дини и какво ли не. И всичко това е най-доброкачествено. Особно впечатление правят лозниците, както ги наричат тук „асми“, които пушат да се овиват сами около големите дървета, дето изобилни гроздове се размесват между клонете на черешите, яворите и кестените.

Целата туристска група рано по северните склонове на Беласица се отправя за с. Коларово, десетина километра западно от Петрич. Пътът води през хубава гора от буки явори, кестени, орехи... Току пред Коларово е с. Елешница. Тия южни планински селца сжвсем не напомнят тукашните наши курортни планински селища. В Елешница и Коларово, заврени в самата планина, ще намерите в изобилие всички овошия, вино, месо, мляко. И тук населението е изпжстрено с бежанци.

От Коларово след почивка, придружени от пограничния офицер, който изцело се тури на наши услуги, към обед групно навлезохме в недрата на Беласица. Пленителна е Беласица още в началото. Движим се из яворова гора. А яворите не са обикновени дървета, както бива из други планини; вие виждате един голем гигант-дърво с дебело стъбло,

с грамадни клони, с широки листа, завзело цело пространство; до него — друго, трето и пр. и един от други по-големи, по стари, по-внушителни; това са цели вековни свидетели на национални борби на едно жилаво племе. Ето един явор горд и внушителен. Петима от нас едва сключват обрач с ръцете си около стъблото му. Навлизаме още по навътре. Друга прелест — вековна кестенева гора — питомни кестени. Често и кестените не отстъпват по величина на яворите. Та целата Беласица е кестенева и всичката гора дава плод. Есенно време през септемврий и октомврий, когато кестените узреят, обявява се кестенобер, както по нас гроздобер. Целото околно население из петричко с колата и децата се събира тук в планината, всеки си избира по воля место и . . . берат. Смех, песни, викове, любов, веселба. Вжзлизаме по-нагоре, а гората сѐ нема край, кестените по-внушителни. От време навреме се спираме на почивка, изглеждаме и се любуваме на Петричкото поле. В низината долу змиевидно лжкатуши сребро-бистра Струмица, а каналите за напояване чалтиците (оризищата) правят впечатление на един не реализиран още план на голем град.

Минаваме зоната на кестените и настъпваме в букова гора. Гиганти букове ни карат да благоговеем пред величието на природата. Ако боржт обаява с специфичния си аромат, букжт омайва с чистия вжздух. А чудна вода тече из Беласица; тя е бистра, студена, без вар. Беласица е гранитна.

През целия пжт ние се движим по хубаво шосе, което води до самото било; от нетжрпение често прекосваме пжтя, по стржмната красива гора вместо умора влива се у нас още повече енергия. Кжм вечерта сме току под вжрховете, всред вековни буки. Тук ще нощуваме. Настаняваме се в солидни джрвени постройки, останали от войната. Небето е ясно, вжздухжт хладен, звездите трепкат. Туристите се поделиха на неколко групи, буйни огньове запжщеха, раници с провизии се разтвориха, сладки приказки се отвориха. Тжй мина нощта.

Рано сутринта, водени от офицера, целата група вжзлезохме на билото на планината. Беласица през войната бе центжр на армия. Тук по вжрховете ѝ, които са голи, е кипел бурен живот. Навсекжде се простират равни и гладки шосета; много постройки за жилища и др., някои от които са красиви вили; окопи, блиндажи, минни галерии, 4—6 редни телени мрежи, телефонни жици, лопати, каски и всевжзможни остатжци живо говорят за кипящия живот тук и за страшната жкрвава война. Обиколихме билото по целото му протежение. Пжтищата са за автомобили и като че са приготвени за паркова разходка. Всичкото това вжржжение е пожжлвало грамадна енергия; то като че е готвено за векуване.

След балканската война Беласица остана граница между България и Гърция, като Рупелското дефиле по стратегически причини гърците зеха за себе си. През 1916 г. българите заеха наново Рупелското дефиле. По-късно нашите войски слезоха до Бутковското езеро и Бутковската река — южно от Беласица, в северните поли на Круша планина, дето ни завари и примирието.

Беласица е историческа и от по-старо време. През 1014 год. Цар Самуил, за да препречи пътя на гърците към Струмица и вътрешността на Македония, укрепил се в най-тесното дефиле между Беласица и Огражден над Петрич. Гърците, като не могли да го разбият направо, с предателство минали от горната страна на Беласица и откъм Порой ударили Самуила в гръб. Самуил, разбит при с. Ключ, едва избягал на запад, а пленените му 15,000 войници, по заповед на император Василия, били ослепени.

Некои от туристите, участници в войната, запасни офицери, с увлечението и вълнението на преживен тук бурен войнишки живот ни водиха от връх на връх и подробно обясняваха всички перипетии през траянето на жестоката борба.

Ние сме на най-високото място на Беласица — на върха Гълъбак, 2120 метра над морското равнище (според най-новите измервания през войната). Около нас и под нас големи преспи снег обвиват планината в бело. Нали и името ѝ трябва да ѝ съответствува! Правят впечатление чисто българските названия — Беласица, с. с. Елешница, Коларово Каменица, Яворница, Ключ, Порой и пр.

А каква перспектива се открива от висотите на Беласица! И какви чувства буди тя!

Един хубав ясен ден е в наша услуга. С просто око и с добър бинокл ние наблюдаваме по всички посоки. Цели сме се превърнали в очи и уши.

На юг, долу в низината, пред очите ни е Бутковското езеро, Бутковската река, селата, Пороите, целата долина, като че я гледаме маларичка, каквато си е. По-нататък са: Круша планина, Арджанското блато, Дойранското езеро, Нидже, Каймак-чалан, развалините на Кукуш, Олимп, Солунски залив, Орфански залив, Св. Гора, височините на Воло, Серско поле, Кавалски залив, Вардар — като сребърна ивица. На запад с хубав бинокл ясно виждаме Шар-планина, Люботрън. Към север — Огражден планина, Плачковица, Осоговска пл. Рилски, Родопски и Пирински върхове. И всичко това е бързо, последователно, за миг, като че Беласица е център на света и ние нейни обитатели. Никъде в България няма такава гледка както от Беласица. Поетична и очарователна е тя. Ако не са последните събития да помрачават настроението, човек би помислил, че Беласица е жилище на Бога.

По билото на планината, по хубаво гладко шосе отпращаме се на изток, ненаситно вгледвайки се на всички страни. Пресния планински въздух не доиуща умора. Дори и трите госпожици, участници в екскурзията, не показаха признак на изморяване.

Пограничните гръцки войници, които бяхме предупредили, не ни правиха никакви спънки при обиколката по граничните върхове. Дори устройохме една любезна среща при обща закуска. По-късно обаче се узна, че гръцките власти, земайки повод от нашето посещение по границата, изтълкували, че това било опит на некаква чета да мине в тяхна територия.

След обед постепенно оставяме върховете над нас и се спускаме по равното зигзагообразно шосе. Една щастлива идея — по снежните преспи из долините ние се спускаме на пързалка, като за миг съкратяваме пътя си с цели километри, без да туряме в сметка това зимно удоволствие в края на май.

Надвечер сме в Петрич, дето след пренощуване и отпочивка, рано на другия ден зехме при най-весело настроение тренчето на дековилката към София.

София, юлий 1921 год.

Н. С. Додов.

Туристски дружества в Дупница*).

Сега в Дупница ама три туристски дружества: 1. Дупнишкото туристско дружество „Рилски езера“ — за възрастните граждани, 2. Юношкото туристско дружество — за учениците от мъжката гимназия и 3. Девическото туристско дружество — за учениците от педагогическото училище. И трите дружества имат наименозание „Рилски езера“, защото и трите представляват клонки от един джнер. Най-старата клонка е гражданското туристско дружество, основано преди 15 години, втората клонка е юношкото туристско дружество, основано преди 10 години, и третата клонка е на учениците — девическото туристско дружество, което се основа напоследък през месец юний т. г. И трите дружества си имат отделни области, отдето набират своите членове, между които и чрез които преследват частните си цели и с това съдействуват за постигане общата цел на туристиката — да се популяризира тази идея всред целото общество — млади и стари, мъже и жени.

Да разгледаме бегло дейността на всеко едно от тези дружества и после значението на всеко едно от тях за

*) Статията с това име в брой 2 е продължение от същата. Поради късното ѝ получаване в редакцията стана тая размена.

другите дружества и значението на трите за целото общество — за нашето отечество.

Преди 15 години много наредко се срещаха хора из Дупнишката Рила планина и то беха пастири, джввари и някои рибари; насладата и ползата от планинските пътувания не беха известни. Великите гиганти, щръкнали в висините и надвесили се над проломите и полето, беха безинтересни почти за цело население; даже учениците, които учеха за Рила, не знаеха, какво виждат насреща си — кои върхове от Рила постоянно наблюдават града. Не беха известни: големия Бистришки водопад, красивите Овчарски водопади, красивата местност Паничище, легендарните Самовиляци, мрачният Карагьол страховитите върхове Паличи, Калин, Сейменски, Елени и др. още десетки местности, които сега вече привличат хиляди любители на планинските красоти. Дотогава нямаше и никаква снимка от нашите планински забележителности, а също и никакви художествени картини, каквито сега пълнят продавниците на подобни неща . . . Всичко това можѣ да направи първото тук туристско дружество, „Рилски езера“ — гражданското. То с честите си излети, с десетки снимки, които издаде за Седемте езера, за Бистричкия водопад, за Овчарските водопади и др. места, с XII туристски сбор и многодневните излети из цела Рила планина, и друга дейност можѣ да възбуди необходимия интерес в целото общество — младо и старо, и започнаха на по-големи групи мъже, жени и деца да се издигат все по-високо из планината. А който започва да се издига по-високо из планината, той започва да се издига по-високо в живота, казва един философ. Това дружество можѣ чрез снимките и общите излети да популяризира Рила навсякъде из България. То възбуди туристска дейност и в учениците, които наскоро основаха Юношкото туристско дружество.

Юношкото туристско дружество „Рилски езера“ има за действителни членове ученици от мъжката гимназия. То празнува вече своята десетгодишнина. Първите му основатели, увлечени от безкористната идейна дейност на тогавашните туристи — граждани, предадоха се всецело на туристската идея и това свое въздушевление предадоха на своите заместници, вследствие на което и дейността на дружеството се засилва все повече и повече.

Дейността на това дружество може да се подраздели: 1) на дейност за физическо закрепване на членовете му, 2) за умствено образование, 3) за морално възпитание и 4) за подготовка на членовете за обществена дейност.

За физическото закрепване на членовете дружеството действа с близките и далечни излети. Умереното движение на открито, дишането на планински въздух, особено при възкачване из стръмнините, е най-сигурно средство за пре-

чистване на гърдите от всички прах, набран вътре от прашните къщни и училищни стаи. Движението из стръмнините заякчава мускулите на краката и раздвижва кръвта из цялото тело. Движението по слънцето, спането на открито, изпотяването, слънчевите бани всред планинския въздух отлично закрепват целия организм. И ветърът и дъждът помагат за доброто каляване на организма да не бъде оборван от малки простуди и разстройства на стомаха. Затова се забелезва, че деятелните членове в дружеството сж по-пъргави и по-жизнерадостни от другарите си, които не участвуват в излетите.

Образование, което е добито само от книгите и неподкрепено, непояснено, неутвърдено с опит, с видени неща в природата и живота, е слабо, плитко и то малко допринася в живота и науката. Ето защо дейността на това дружество за солидното образование на учениците има много голема важност. Географическите знания, видени в природата, запечатват се за винаги в паметта с най-големи подробности, и сжщото дава ясна представа за най-отдалечените по место и време неща. Който е обходил Рила планина, утвърдил и разширил е знанията си по география за тази планина, която му дава ясна представа за Алпите и др. подобни планини. Сжщото става и с знанията по другите учебни предмети. Затова учениците сж се свикнали вече да не бързат, когато пътуват, но внимателно наблюдават виденото и чутото и тжй разширяват своите географически, исторически, естествено-научни, етнографически, езиковни, битови и др. познания. Дружеството има и малък музей от разни предмети, събрани при пътуванията. Нема кжтче от Дупнишка Рила планина не-обходено от повечето членове на дружествата, а много от тех сж обходили Пирина, Верила, кжм Погановския манастир, Бургаз, Дунава и другаде. Преподавателите при гимназията сж забележили, че деятелните членове при дружеството са с много по-обширни познания, отколкото другите ученици, които не сж членове в дружеството. Пътуванията развиват и засилват и разни душевни способности — като наблюдателност, съобразителност, памет, разсждък и др. — Дружеството подпомага образованието на членовете си и с добре наредената си библиотека от 600 тома.

Моралното възпитание на младежта се постига по-лесно, когато се гледа това да стане чрез самовъзпитание. Това именно тук е постигнато чрез това дружество. Преди основаването на дружеството най-буйните, най-даровитите и по-богатите ученици често се залавяха да се отдават на ходене по затжнтените кафенета и места да играят карти и други азартни игри, в празници по хората и по разни любовни похождения. А сега то е прибрало именно тези ученици и им е изпжлнило празното време с излети, с събрания, с

реферати, с четене книги и др. Освен това при дружествените им пътувания в тях се развиват известни добродетели, като дружелюбие, пожертвувателност, отстъпчивост; също се развива дружествена чест, ученическа чест, народна чест и се определя по-добре личната чест. В дружествените събрания често се смърят провинилите се в непохвални и срамни работи и тези, които не се поправат, изключват ги. В настоятелството на дружеството се поставят винаги най-добрите ученици. Учителския съвет е виждал в това дружество много добър помощник за моралното възпитание на учениците и за това му е възлагал известни права, например, напоследък на членовете от това дружество се възложи правото да съставят актове за повреда на дървчета, седала и пътеки из околните горички.

Освен наука и възпитание необходимо е на учениците да се даде и подготовка за обществения живот. Тази важна роля изпълнява дружеството; то ги свиква на организиране, да развиват дружествена обществена дейност, да бъдат за изпълнението на законните постановления, да протестират против нарушенията, да се явява в тях желание да разпространяват добрите, верните и идейните неща и да се борят против вредните идеи. Учителите, които са присъствували на общите събрания в това дружество, уверили са се, че учениците много умело ръководят разискванията, добре разрешават споровете, също отлично ръководят излетите, при които имат много добър ред. Това дружество прояви обществена дейност, като основа подготвителна чета от учениците при тукашните прогимназии, като съдейства да се образува туристско дружество при девическото педагогическо училище. То доказва и на дело, че възпитава бъдещи идейни обществени дейци, каквито са всички негови бивши членове сега членове на гражданското туристско дружество.

Понеже досега юношкото туристско дружество е оправдавало надеждите на учителския съвет, затова то е добило право на самостоятелен живот: то урежда само събранията си, сами учениците туристи отиват в излети само като съобщават за това в дирекцията на гимназията. Дружеството само е предприемало известни похвални работи пред обществото: то уреди една много хубава туристска изложба от много снимки и картини из Рила планина и цяла България, то издаде и малка книжка за Рила планина. Дружеството е показало, че живее с радостите и тържбите на българския народ: през време на войните то устройва няколко пъти дневнинки и представления за похвала на героите и събира помощи за сираците от войната. То напоследък работи много усилено с гражданското туристско дружество за построяването на туристска хижа.

Излет на Пловдивския клон „Калоянов връх“ до манастиря „Св. Врач“ над с. Куклен.

Беше определено да стане излет на 19. юлий т. г. Сборен пункт пред главния вход на градината „Цар Симеон“. Тржгването стана в 4¹/₂ часа. Беха поканени да вземат участие на излета и гражданите. Сжбрахме се 19 души, от които 3 дами. Тржгнахме в 4¹/₂ часа сутринта. В 7¹/₂ часа пристигнахме в с. Куклен. Кжм 10 часа бехме вече в манастиря. Посрещнаха ни с удряне на камбани. Наизлезоха всички гости на манастиря.

След кратка почивка и приятни беседи устроихме набжрзо хор и изпехме няколко забавни и туристически песни, от които останха предоволни гостите и обитателите на манастиря.

Веселата забава продължаваше под сенката на вековните брестове и орехи. Свжршихме и обела, след които се, изкараха и няколко кржшни весели хора.

Обиколихме околността на манастиря, все придружавани от егумена му, комуто изказваме нашата искрена благодарност.

Наближаваше време за тржгване. Посетпхме всички вкупом манастирския храм, направихме религиозния си поклон и след това по поканата на главатаря потеглихме обратно за Пловдив, пак сжпроводени с звука на камбаните, за да се изрази последно задоволствието на манастиря от нашето гостуване в него.

Стигнахме в града кжм 10 часа веч. Мнозина от гостите, вжзхитени от веселото пжтуване и туристкото другарство, изявиха желание да станат членове на клона, което и сториха на другия ден.

Пловдивски турист.

Весту.

Комитет за закрила на бжлгарската природа. — При Природоизпитателното дружество в София е основало „Комитет за закрила на бжлгарската природа“ против унищожението на природните богатства и красоти, с които така щедро сме надарени, но които не се използват никак рационално и безсмислено се унищожават.

Като средство за постигане целта си комитетжт счита:

1. Да се разяснява писмено и устно значението на нашите природни богатства и красиви кжтове;

2. Да се организират в целата страна местни дружества от граждани и ученици, с деятелни ржководители, в сжщото направление и

3. Да допринесе чрез масова пропаганда за уясняване значението на сжществуващите закони и нареждания, целящи за-

крилата на природните богатства и нейните красоти.

Туристската организация напълно се присъединява към целите, които си е поставил комитетът; така също одобрява и средствата, с които ще си служи. Централното Настоятелство подканва всички дружествени членове от клоновете да се грижат за закрила на природните богатства и красоти в страната, подложени на унищожаване, и да допринесат, кой с каквото може за осъществяването на горните благородни цели. С запазването на природните богатства и красоти ще се направи една неоценима услуга на народа ни, а така също и на туризма, защото без богати и красиви поля, гори, планини и пр. и без тяхното близко опознаване нема да има народно благоденствие, нема да има туризъм.

Български туристи, скъпете природните богатства и красоти! не щадете труд за тяхното опознаване и запазване, защото това сж цели и на идейното ни туристско дружество.

Туристски Хижи.—През м. юлий 1911 год. В. Търновският клон от Б. Т. Д. „Трапезица“ изгради на историческия „Хисар“ туристска хижа, грамадно здание на 2¹/₂ етажа, 130 кв. м. постройка и 14 м. високо, пръв туристско-културен паметник в България, сжздаден с труд и материални средства на ревностни патриоти-туристи и други благодетели. Тоя пример стана заразителен. Сега, след войните, когато само егоизмът се шири из всички среди на нашето общество, когато всеки

гледа само материалните си облиги, яви се благородната идея в нашите другари-туристи и юноши-туристи от Дупнишкия клон „Рилски езера“ да изградят и те по примера на старостолчаните, В. Търновци, хижа в недрата на величествената Рила, татжк при полите на великолепния „Еди-Гйол“, на красивата „Скакавица“. Намислено-извършено. Идеята е вече реализирана с усиленото и материалните жертви на Дупнишките туристи и граждани. Хвала и чест на инициаторите, патриоти-туристи. Те дават отличен пример на бъдещите поколения, още повече, като се знае, при какви незгоди усилен труд всред грамаден балкан се реализира туристката идея. Клонът събра суми от волни пожертвувания от Дупнишките граждани и малко от другите клонове на Б. Т. Д.; сжщият е отправил едно отворено писмо с дата 6 юлий т. г. към Дупнишките граждани и туристи в цела България за сведение, морална, материална и в натура подкрепа, като между другото казва: „Граждани, сжгласно окръжно № 7 от 22 април т. г. на Централното Настоятелство на Б. Т. Д., основано на едно решение на Министерския Съвет и по нареждане на Дирекцията на Трудовата повинност, съобщава на клоновете си, че те могат да отбият трудовата си повинност за 1920 г. на работа за реализиране на свои цели, като за това представат план на работа и посочат едно техническо лице, което да я ръководи. Клонът от Б. Т. Д. „Рилски езера“, водимо от желанието да

направи красивите кътове на Рила планина достъпни за по голем брой туристи и любители на природата, образува преди няколко години фонд „Постройка планинска хижа“, който днес, благодарение на Вашата пожертвувателност, ни дава възможност да започнем в най-близко време постройката ѝ. Понеже днес положението е такова, че и тази сума, с която дружеството разполага, не е достатъчна за изграждането на хижата, то клонът ни с писмо № 39 от 8 юний т. г. се обръща към Дирекцията на трудовата повинност и помоли последната да разреши дружествените членове да отбият трудовата повинност за 1921 год. на работа при хижата и направата на планински пътеки, водещи за седемте езера и „Рилския Манастир“, понеже тази за 1920 г. беше отбита от всички членове преди получаване на окръжното № 7 от 22 април 1921 год. Това клонът направи, понеже много от членовете му са чиновници, които, за да могат да изпълнят своя дълг, трябва за това да получат предварителен отпуск. Дирекцията на трудовата повинност, имайки пред вид високо културната задача на туризма, а още по-вече, че членовете на едно дружество с пълно съзнание предлагат доброволно своя труд, за да постигнат своите задачи отчасти, и да не игнорира общинския съвет, в чието разположение се оставят гражданите трудоваци, изпрати заявлението на клонът до тукашната община с молба, общинския съвет да се занимае с това наше искане и ни удовлетвори.

Постройката на хижата ще почнат 40—50 души доброволци-трудоващи които, заминават към петък, за да турнат основния камък и почнат изграждането ѝ. Другите смени следват, след като първата изработи 10 дни. По този начин нашият идеал ще бъде реализиран и скоро на красивата „Скакавица“ в подножието на великолепния „Еди-Гьол“ ще кацне гиздавата хижа.

Другари туристки и туристи от цела България!

Скоро в един от най-красивите кътове на Рила планина ще се построи туристска хижа, която ще е на пътя между с. Сапаревска Баня—Седемте езера—Рилския Манастир. Там Вие ще намерите подслон в всеко време и ще можете да се любувате на величествената Рила с нейните красиви алпийски очи. Пречките по направата на тази наша хижа са големи, обаче ние апелираме към всички Ви за сплотеност и задружна работа. Носете високо знамето на туризма, отжърсвайки се от всека партизанщина и поставете дружествата си на неутрална почва, като по този начин създадем в душата на всеки един обич към хубавата природа на майка България.

Възобновени клонове. — Тревненският клон от Б. Т. Д. „Планинец“ е възобновен на 29 април 1920 год. с 25 души редовни членове. Той бе угаснал през април 1903 год. Председател Иван Георгиев.

Пожелаваме успех на планинците.

Ореховският клон от Б. Т. Д. „Дунавски турист“ е възобновен на 12 април 1920 год. с 24 души редовни членове. Избрано е настоятелство с председател Иончо Икономов.

Дупнишки клон „Рилски езера“. — През време на войната клонът не е проявявал дейност. Едва на 1. август 1920 г. е избрано временно настоятелство с председател — Н. С. Додов, а на 24 май 1920 г. е избрано постоянно настоятелство с председател — Станислав Казаков. Тогава е имало редовни членове и членки 95 души.

Кжща—паметник на турист. — По сведения кжщата на Алеко Константинов в родния му град Свищов е била сжвжршено занемарена—заприличала вече на развалина. За да се запази тази ценна за туристските дружества кжща — паметник, настоятелството на Софийския клон „Алеко Константинов“ е направило постжпки пред Министерството на Народното Прсвещение, пред Свищовската градска община и пред настоятелството на читалището в столицата, което носи неговото име — „Алеко Константинов“, за да се вземат нужните мерки за това.

Юбилей на бжлгарските Колоездачи. — На 29. май 1920г. Колоездачното дрвжество отпразнува 30 годишния си юбилей от основаването му. Централното настоятелство на Б. Т. Д. изпрати свои представители за празненството. Вечерта сжщия ден се даде семейна колоездачна вечеринка в чест на преживелите членове — основа-

тели на дружеството и на делегатите от VIII-я редовен колоездачен юбилеен конгрес, който се сжстоя едновременно сжщия ден в малкия салон на пивница „Батемберг“.

XIV. редовен туристски сбор. — На 14. август т. г., 9 ч. пр. об., в столицата, аудитория № 45 на университета се откри XIV редовен туристски сбор от председателя на Централното Настоятелство, г. Д-р Петжр Козаров, в присжтствието на делегати от всички дружествени клонове.

След Привествената реч на г. Козарова сборът биде поздравен от представииеля на Министра на Народното просвещение, г. Негенцов, от столичния пом кмет, г. Ив. Дечев, от името на общината, от юнашкото дружество „Шипченски Герой“, от представители — на юнашката организация, на дружеството на запасните офицери, на юношкия туристски сжюз, на Софийското туристско дружество „Витоша“, на конгреса на есперантистите и пр.

Прочетоха се и получените поздравителни телеграми. Всичките приветствия, отговори и поздравителни телеграми бидоха посрещнати с бурни ржкоплескания.

От името на сбора бидеха поздравени Н. В. Царя, Министра на Народното Просвета, народния поет, почетен член, г-н Ив. Вазов, почетния дружест. председател, Д-р Ал. Теодоров — Балан, столичния кмет. Есперантския конгрес биде поздравен лично от делегата на сбора,

член от Софийския клон, г. Сп. Марков.

Сборът заседава на 14, 15 и 16. В идните броеве ще се по-

местят извлечения от протоколите на заседанията и взетите от сбора решения.

† Скръбна вест

Изчезна далеч от родните планини още един млад и жизнерадостен турист;

Крум Ал. Новаков

той намери своята тжй преждевременна кончина там далеч в висините към „Дивия връх“, 3774 м. височина в Южния Тирол, а скъпите му останки почиват в Oetzthal при Инсбрук (Австрия).

Скръб изпълва сърцата на всички, които познават загиналия волен по дух и чувства-турист, достоен пример на подрастващите поколения, как да обичат природата.

Туристска литература:

Хигиена на туриста, от Д-р П. Ив. Стоянов. Издание на Централното Настоятелство на Б. Т. Д, стр. 84. Цена 8 л. сп. „Български турист“. 1. — XII. годишнина. За цената споразумение с Централното Настоятелство — София.

Пътеводител на София и околността и . . . Цена 5 л.

От София до Петербург Цена 2 л.

Летувания и пътувания в Америка Цена 2 л.

Годишен сборник от туристски сказки Цена 5 л.

Следните броеве на друж. сп. „Български турист“ ще се редактират от друг редактор.

От редакцията.